

FENJNINANNDE

¹ Fenjninande Iisaa Almasiihu on. Ndee fejjninande ko Allaahu on halfini nde Iisaa Almasiihu on, fii yo o hollu jiyaabe makko ben kon ko saatii arude ko booyaa. Kanko kadi o banginiri d'un nulugol malaa'ikaajo makko goo e oo jiyaado makko Yuuhanna,

² seeditiido ko o yi'i kon fow, d'un ko daaluyee Alla on, wondude e seeditoore Iisaa Almasiihu on.

³ Maloore wonanii on jangudo e ben hediiibe dii kongudi ndee fejjninande, maanditii koo ko windii, ko fii saa'i on badike.

Salminaango Yuuhanna haa e Mofte d'en Aazii

⁴ Immorde e min Yuuhanna haa e mon onon dee *mofte Iisaa jeedidi wonde e ngal diiwal *Aazii:

Yo buttu e moyyere wonan on immorde e on Woodaado, on Woodanoodo e on Aroyoowo, wondude e dii ruuhuui jeedidi wondi ka yeeso jullere laamu makko,

⁵ wondude kadi e Iisaa Almasiihu on, on Seedeje Sella-Findeje, e Adaado immintineede e hakkunde maybe ben^a, d'un ko oo Lando lambe aduna.

Yo on Yidufu en, fuutiniri en yiiyan mun dan bawgal junuubaaji men,

⁶ wadi en laamateeri e *yottinoobe sadaka ka Allab, on Baabaajo makko, ko on mangu e laamu

a **1:5** 1.5 Zab. 89.28 b **1:6** 1.6 Egg. 19.6

wonani haa poomaa. Aamiina!

⁷ E hino ka o arata, himo arda e duulec, kala neddo yi'ay mo, hay tufunooŋe mo ŋen.^d Awa kadi bolondaaji aduna on fow fesay sabu makko. Ko non woniri. Aamiina.

⁸ Allaahu Joomiraado on daali: «Ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, d'un ko Woodaado on e Woodanoodo on e Aroyoowo on, on Jom Bawgal.»

Fii no Yuuhanna Fenjiniranaa fii Almasiihu on

⁹ Ko min Yuuhanna oo musiddo mon, tawdaado e mon e tampere e laamateeri e ŋaŋpaare e nder humondiral e Iisaa, hari mido e ndee suriire wi'eteende Patmuusa, sabu yottingol an daaluyee Alla on e seeditagol an fii Iisaa.

¹⁰ Nalaande Joomiraado on,^d tawi *Ruuhu Seniido on no tippii e an, mi nani hawa tiiduka baawo an wa hito *liital,

¹¹ no wi'a: «Ko yi'udaa woo windu e deftere, nabanaa d'un mofte jeedifi wonde den e dee ca'e Efeesi e Simirna e Pergaama e Saayatiira e Sardiisa e Filadelfi e Laa'udiisa.»

¹² Onsay mi yeyyitii fii ndaarugol on wondo lan wowlande, mi yi'i joddirde pitilli tafiraade kanje jeedifi.

¹³ Tawi wa'udo wa *Bii-Aaden no hakkunde den joddirde pitilli, borniido kaftaane jutudo, habbitii dattol kanje ka bernde,

¹⁴ tawi hoore makko nden no rawniri wa leebi baalii maa wa cuddi, gite makko den no wa'ita wa joyngol yiite,

c **1:7** 1.7a Dan. 7.13 d **1:7** 1.7b Zak. 12.10 d **1:10** 1.10
«Nalaande Joomiraado on» ko alattiire nden.

¹⁵ koyde den no wai wa sila-dane wondo e nder beembal yiite, hito makko ngon no waiti wa hito jurnde ndiyan.

¹⁶ Tawi koode jeedifi no ka jungo makko naamo, kaafa welka ka mbelde didi no yalta ka hunduko makko. Awa kadi yeeso makko ngon no waita wa nde naange jalbi tuma nge hatti e wulude.

¹⁷ Bay mi yi'ii mo, mi yaniri ka ley koyde makko wa maydo. Onsay o fawi jungo makko naamo ngon e hoore an, o wi'i: «Wota a hulu. Ko min woni Arano on e Sakkitoro on,

¹⁸ awa kadi ko min woni Wuurudo on. Hari mi maayii, e hino mido wuuri haa poomaa, awa kadi mido jogii saabiije mayde e jahannama den.»

¹⁹ O wi'immi kadi: «Awa jooni windu ko yi'udfaa kon e ko fewndii kon e ko faandii arude kon.

²⁰ Awa koode jeedifi de yi'udfaa den ka jungo an naamo, e jodfinirde pitilli tafiraade kanje jeedifi den, e hino ko dun firi kon: koode den jeedifi ko malaa'ikaabe mofte den jeedifi, awa jodfinirde pitilli den jeedifi, ko mofte den jeedifi.»

2

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Efeesi ngal

¹ «Windan malaa'ikaajo moftal wongal Efeesi ngal, wi'aa:

«E hino ko on tambiiɗo koode den jeedifi ka jungo mun naamo, on jindoowo e hakkunde

jodfinirde pitilli tafiraade kanje den jeedifi wi'i moftal ngal kon:

² <Mid'o andi kuude maa den e yangi maa kin e nappaare maa nden. Mid'o andi kadi a jabataa munnanaade bonbe ben, awa kadi a ndarndike waditiibe sahaabaabe ben, hara hinaa be dun, tawdaa ko be fenoobe.

³ Hida nappii, tampi sabu innde an nden, kono a haabaali.

⁴ <Kono mid'o felu-maa huunde wootere: ko ko seludaa giggol ngol yidunodaa mi aranun ngol kon.

⁵ Anditu ka iwudaa don yanudaa! Tuubaa, ruttodaa e golleeji maa arani din. Si hinaa dun, mi artoyay e maa, mi sottinane jodfinirde pitilli maa nden ka nde woni don, si hinaa hara a tuubu, ruttidaa.

⁶ Kono e hino ko mi weltani-maa fii mun kon: ko ko apudaa dee kuude bee jokkuube laawol Nikola, de mi api min kadi.

⁷ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofte den kon. On foolud'o, mi newnanay mo naamugol bibbe ngal leggal ngurndan wongal ka aljanna Allaahu on.>
»

Batakuru Windanaandu Mofstal wongal Simirna ngal

⁸ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Simirna ngal, wi'aa:

<E hino ko on Wondo Arano e Sakkitoro, on maynoodo wuuriti, wi'i moftal ngal kon:

⁹ <Mid'o andi tampere nde tampusaa nden e miskinankaaku maa ngun, hara-le ko a galo. Awa kadi mid'o andi hoyre nde bee wi'itiibe

*Yahuudiyankeebe, hara hinaa be fon, wonu-maa hoynude nden, hara ben ko be moftal Ibuliisa.

¹⁰ Wota a hulu ko faandifaa tampude kon. Awa Ibuliisa no faandii bugaade wobbe e mon ka kaso fii no ndarndore fon. On hebay ton tampere e nder balde sappo. Kono gomdin haa maayaa, fon mi yedete *meetelol ngurndan ngol.

¹¹ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofta den kon. Kala fooludo, mayde dimmere nden hewtoytaa mo few.> »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Pergaama ngal

¹² «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Pergaama ngal, wi'aa:

<E hino ko Jogiifo kaafa welka ka mbelde didi kan wi'i moftal ngal kon:

¹³ <Midfo andi ka hofudaa fon, ko fon jullere Ibuliisa nden woni. Hida jogitii innde an nden, awa kadi a hayfinaali ko gomdindaa mi kon, hay pande oo seeditantoodo lan sella-findeejo, wi'eteedo Antipaasu, waraa ka mon, fon ko e ndee wonunde Ibuliisa.

¹⁴ <Kono no woodi ton ko mettimmi e maa. Hida mari ton yimbe jogitiibe jannde Bal'ama nden, on jannunoodo oo wi'eteedo Balaka feginirgol *Banii-Isra'ila'en nammingol be tebbeeli sakkanaadi sanamuuji, jokkina be jinaa.

¹⁵ Wano non an kadi, hida mari jogitiibe jannde jokkufe laawol Nikola ben.

16 Awa tuubu, si hinaa d'un, mido ara e maa ko neefaa, mi habira be kaafa hunduko an kon.

17 <Mo no mari nowru, yo jento ko Ru-uhu Allaahu on woni wowlande mofte den kon. Fooludo on, mi neeminay mo <*manna>^e suudiido, mi yeda mo kadi hayre raneere, hara no windii e nden hayre innde heyre nde hay gooto andaa si wonaa on hendiido nde.> »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Saayatiira ngal

18 «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Saayatiira ngal, wi'aa:

<E hino ko *Bidfo Alla on, on mo gite mun wa'i wa joyngol yiite, koyde mun wa'i wa sila-dane wi'i moftal ngal kon:

19 <Mido andi kuude maa den e giggol maa ngol e gomdinal maa ngal e golle maa den e njanpaare maa nden. Awa kadi mido andi kuude maa sakkitore den no furi arane den duudude.

20 <Kono feloore nde mi jogani-maa nden, ko ko accudaa oo debbo wi'eteedo Yeezabeela, wi'itiido ko annabaajo, janni faljini kurkaadi an din kon fii yo be jokku jinaa, be naama tebbeeli sakkanaadi sanamuuji.

21 Mi okkii mo saa'i fii no o tuubira, kono o faalaaka tuubude on jinaa makko.

22 E hino mido wallinirde mo tampere tiidunde, kanko e be o jinidaynoo ben, si hinaa taw hara be tuubu den kuude mabbe.

23 E hoore d'un, mi waray iwtirbe baawo makko ben, d'un mofte den fow anday ko min

e 2:17 2.17 Egg. 16.13-15 e 31

woni lipoowo miijooji e lipoowo berde, awa kadi mi yofay mo kala e mon njoddi kuude mun.

²⁴ <Kono onon bee be Saayatiira heddiibe, be jokkaali nden jannde fenandeere, onon be andaali ko wofbe wi'ata ko gundooji luggudi Ibuliisa kon, mi alaa fawude on dongal goo,

²⁵ si wonaa yo on tamu ko jogidon kon satta haa nde mi aroyi.

²⁶⁻²⁸ <Kala fooludo, pentini kuude an den haa ka rawnoode, mi okay mo bawgal wano min kadi mi hendornoo non e juude Ben an, o laamoo e hoore leyyi din, o aynira di labbooru njandi, hara ndun munciray di wa payande leydi, mi jonna mo kadi jaawiire subaka nden.^f

²⁹ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moftte den kon.> »

3

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Sardiisa ngal

¹ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Sardiisa ngal, wi'aa:

<E hino ko Jogiido ruuhuuji Alla din jeedidi e kooode den jeedidi wi'i moftal ngal kon:

<Midu andi kuude maa den, midu andi kadi no wi'aa ko a wuurudo, kono ko a maydo.

² Finu, tiidinaa ko heddi kon, dun ko ko faandii maayude kon, sabu mi yiiraali kuude maa den wa timmude yeeso Alla an on.

³ Anditu no nanirdaa Kibaaru Moyyo on non, e no hendordaa mo non. Doftodaa mo, tuubaa! Si

^f **2:26-28** 2.26-28 Zab. 2.9

a finaali, mi arday wa ngujjo, awa kadi a andataa ko e saa'i hombo mi arata, mi juhe.

⁴ «Kono hidfa mari yimbe seedaabe Sardiisa don, be tuuninaali conci mun din. Be yaaday e an, hara hibe bornii daneeji, ko fii hibe handi e dun.

⁵ Ko wano non kadi, fooludo on ko conci daneeji bornoytoo, awa kadi mi montoytaa innde makko nden ka deftere ngurndan. E hoore dun, mi qirritoyto innde makko nden yeeso Ben an e yeeso malaa'ikaabe mun ben.

⁶ «Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allahu on woni wowlande mofte den kon.» »

Batakuru Windanandu Moftal wongal Filadelfii ngal

⁷ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Filadelfii ngal, wi'aa:

«E hino ko *Seniido on daalani moftal ngal kon, dun ko on Goongaajo, jogiido saabi Daawuuda on, on mo tawata ko o udditi kon, hay gooto waawataa sokude, e ko o soki kon, hay gooto waawataa udditude:

⁸ «Midfo andi kuude maa den. Awa e hino, mi wadfi baafal udditiingal yeeso maa, ngal hay gooto waawataa ombude. A doftike daalol an ngol, a yeddaali innde an nden, wonaa fii kala a duudaa fiira.

⁹ Awa mi addante bee yimbe moftal Ibuliisa, wi'itiiibe Yahuudiyankeebe, hara be fenay, hinaa be dun. Mi adday be haa ka ley koyde maa, be jiccoo, be anda wonde midfo yidfu-maa.

¹⁰ Bay a huutorii nappaare nde mi yamir-maa nden, min kadi mi dandoyte ndee tampere

faandiinde arude e hoore aduna on fow fii ndarndagol hodube ka aduna ben.

¹¹ Mido ara ko neebaa. Tamu fota ko jogidfaa kon fii wota hay gooto yettu *meetelol maa ngol.

¹² <Kala fooludo, mi waday mo doosal ka suudu Alla an on, hara o yaltataa don hande kadi. Mi winday innde Alla an on e hoore makko, e innde saare Alla an on, dun ko saare *Yerusalaam heyre iwroore e Alla, tippoo iwruude ka kammu, mi winda kadi innde an heyre nden e hoore makko.

¹³ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofta den kon.> »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Laa'udiisa ngal

¹⁴ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Laa'udiisa ngal, wi'aa:

<E hino ko wi'eteedo Aamiina on, on seedejejo sella-findeejo goongaajo, dun-le ko on wondo bundu tageefo Alla ngon, wi'i moftal ngal kon:

¹⁵ <Mido andi kuude maa den, a wulaa, a buubaa. Sago an ko yo a wonu wuludo maa buubudo.

¹⁶ Ko dun wadi, bay hinaa a hay huunde e dun, a wulaa, a buubaa, mi tuutirte hunduko an kon.

¹⁷ Hida wi'itii galo, aldudo, mo njakkiraaka hay huunde, hara-le a andaa ko a tampudo, yurmudo, baaso, bundo, holdo.

¹⁸ Min mi waajike ma soodugol kanje labbiniraade yiite e juude an fii no laatoraa galo, soodaa kadi concu daneeji ko bornodfaa e juude

an fii wota hersa kolngal maa ngalɔ feenu, e lekki ko wujaa ka gite maa fii no yi'iraa.

¹⁹ <Kala ben be mi yidi, mi felay be, mi wurta. Awa jooni wakkilo, tuubaa.

²⁰ Awa e hino lan, mido darii ka takko baafal, mido hodfaade. Kala on nanudo hawa an kan, udditi baafal mun, mi naatay ka ontigi, mi naamida e makko, ontigi kadi naamida e an.

²¹ <Kala fooludo, mi yeday mo joododugol e an ka jullere an laamu, wano min kadi mi fooliri non, mi joododi e Ben an ka jullere makko laamu.

²² <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moŋte den kon.> »

4

Fii Jullere Laamu Allaahu on

¹ Bawto dɔn mi yi'i dambugal no udditii ka kammu. Hawa ka mi adinoo nanude kan, dɔn ko hawa wa'itayka wa hawa *liital, ka wi'immi: «Yawu doo, mi holle ko saatii aroyde kon onsay.»

² Tun Ruuhu Allaahu on tippii e an. Onsay mi yi'i jullere laamu ka kammu, tawi goddo no joodii e nden jullere.

³ On Joodiido don no jalbiri wa hayre hittunde wi'eteende yasbe e hayre goo kadi no wi'ee sardiire. Tawi yaroowol ndiyan jalbirngol wa hayre hittunde goo wi'eteende zumuruudu no hundunoo nden jullere.

⁴ Tawi kadi julle laamu noogay e nay no hundunoo nden jullere laamu, awa kadi mawbe

noogay e nayo, borniibe daneeji, taarube *meetelli kanje, no joodinoo e majje.

⁵ Tawi mayande no yalta e nden jullere laamu, wondufe e digge e parnitte. Tawi kadi lampuuji jeedidi hubbudi no yeeso nden jullere laamu, din-le ko ruuhuuji Alla din jeedidi.

⁶ Tawi ko wa'i wa baharu laabirfo wa biini, jalbiri wa jaaman, no yeeso nden jullere laamu.

Tawi tagooje nay wuurufe, mari gite yeeso e baawo, no taarii, hunditi nden jullere laamu.

⁷ Tagooje aranere nden no wa'i wa ngayuuri, dimmere nden no wa'i wa kalaldi nagge, yeeso tammere nden no wa'i wa yeeso aaden, nayabere nden no wa'i wa simbirre wiiraynde.

⁸ Nde kala e den tagooje nay wuurufe no mari gabitanji jeegoo marudi gite nder e baawo. Jemma e jalorma de alaa tayindirde wi'ugol:

«Seniido*, Seniido, Seniido,
ko Alla Joomiraado Jom Bawgal on,
din ko on Woodaado
e on Woodanoodo
e on Aroyoowo.»^h

⁹ Nde dee tagooje nay wuurufe mawnini, teddini, jarni on Joodiido e nden jullere laamu woo, din ko on Wuurudo haa poomaa,

¹⁰ onsay ben mawbe noogay e nayo kadi jiccoo yeeso on Joodiido e nden jullere laamu, be sujjana on Wuurudo haa poomaa, be liba kadi meetelli mabbe din yeeso nden jullere laamu, hara hibe wi'a:

¹¹ «Yaa an Joomiraado Alla amen,
hida handi e darja e teddungal e mbawdi,

^h 4:8 4.8 Isa. 6.2-3, Haz. 1.18 e 10.12

ko fii ko an tagi kala huunde.
Awa kadi ko e faale maa dfun fow tagiraa,
woodaa.»

5

Fii Deftere Taggaande nden e Baalun kun

¹ Bawto dfun mi yi'i kadi on Joodiido ka jullere laamu no jogii ka jungo mun naamo deftere windaande nder e baawo, tagгаа, notiraa tobbe kaape jeedidi.

² Tun mi yi'i malaa'ikaajo tiidudo no ewnoo ko tiidi, wi'a: «Ko hombo handi e hobbitugol dee notande ndee deftere taggaande, uddita nde?»

³ Tawi waawudo nde udditude ndaara alaa ka kammu, alaa ka hoore leydi maa ka nder leydi.

⁴ Onsay mi wulli fota, bay tawii hay gooto handaa e udditugol nden deftere taggaande, hinaa fere ndaara nde.

⁵ Onsay goddo e ben mawbe wonnoobe don wi'immi: «Wota a wullu. Awa e hino Ngayuuri bolondaa *Yahuuda ndin, dfun ko Geeyol Daawu-uda ngol, foolii haa waawii hobbitude notande den jeedidi, uddita deftere taggaande nden.

⁶ Ontuma mi yi'i *Baalun wa'itaykun wa waraakun, no darii hakkunde nden jullere laamu e tagooje nay wuurufe den e mawbe ben. Tawi hikun mari galaadi jeedidi e gite jeedidi, tawi ko din woni ruuhuui jeedidi di Allaahu on immini e leydi ndin fow.

⁷ Kun Baalun ari, hendii nden deftere wonde ka jungo naamo on Joodiido ka jullere laamu.

⁸ Bay Baalun kun hendike deftere nden, den tagooje nay wuurufe e mawbe ben noogay e

nayo ari jiccii yeeso kun Baalun. Tawi mo kala e ben no jogii hoddu, e pelette kanje heewufe urngallooji, di tawata ko torndeeji gomdinbe ben.

⁹ Hibe beytoraynoo beytol kesol, wi'a:

«Hida handi e hendagol ndee deftere,
hobbita notande mayre den,
ko fii a waranooma.

Awa kadi ko yiyan maa dan sottirandaa Alla
yimbe jeyaaabe e kala bolondaa
e kala haala e kala jamaa e kala lepol.

¹⁰ A wadfi be laamateeri e *yottinoobe sadaka
fii kurkanagol Alla men on,
awa ben laamoto ka aduna.»

¹¹ Bawto dun mi nani hawa malaa'ikaabe
duudufe, mi yi'i kadi hibe hunditi jullere laamu
nden e tagooje wuurufe den e mawbe ben,
tawi duudeendi mabbe ndin ko dente de guluuje
guluuje.

¹² Tawi ben no ewnoo ko tiidi, wi'a:

«Kun Baalun waraakun
no handi e hebugol bawgal
e ngalu e faamu e doole
e teddungal e darja e mantoore.»

¹³ Onsay mi nani kala ko tagaa, ko woni ka
kammu e ka hoore leydi e ka nder leydi e ka
baharu, e tagu ngun fow, no wi'a:

«Mantoore e teddungal e mangu e bawgal
yo wonan on Joodiido ka jullere laamu,
e Baalun kun, haa poomaa!»

¹⁴ Tawi tagooje nay wuurufe den no wi'a:
«Aamiina!» Onsay tawi mawbe ben kadi no
jiccotonoo, sujja.

6

Fii Hobbitugol Notande den

¹ Onsay mi yi'i Baalun kun no hobbita wonnde e den notande jeedifi. Mi nani wonnde e den tagooje nay wuurufe no wowlira wa hawa farnitere, wi'a: «Aru!»

² Mi ndaari, mi tawi e hino puccu ranewu. Tawi waddinoodo ngu on no jogii laajal, o jonnaa *meetelol, o yaari wa fooloowo e fii foolugol.

³ Bay kun hobbitii notannde dimmere nden, mi nani tagoore dimmere wuurunde nden no wi'a: «Aru!»

⁴ Don kadi puccu goo yalti, tawi hingu wojiiri wa yiite. Waddinoodo ngu on hendii bawgal ittugol buttu ngun ka hoore leydi fii no yimbe ben warindirira. O jonnaa kaafa njana.

⁵ Bay Baalun kun hobbitii notannde tammere nden, mi nani tagoore tammere wuurunde nden no wi'a: «Aru!» Mi ndaari, mi tawi e hino puccu balewu. Tawi waddinoodo ngu on no jogii balansi ⁱ ka jungo mun.

⁶ Mi nani ko wa'itata wa hawa iwruka e hakkunde den tagooje nay wuurufe, no wi'a: «Sariyaare wootere ngawri ko *dinaruuru wooturu, awa kadi sariyaare tati muutiri ko dinaruuru wooturu, kono nebban dan e njaram dan wota a bonnu!»

⁷ Bay kun hobbitii notannde nayabere nden, mi nani hawa tagoore nayabere wuurunde nden no wi'a: «Aru!»

ⁱ **6:5** 6.5 «Balansi» no wi'ee kadi «sikeeli» maa «peesirdun».

⁸ Mi ndaari, mi tawi e hino puccu fultiingu. Waddinoodo ngu on no wi'ee Mayde, tawi jahanama no jokki mo. Be jonnaa bawgal e hoore peccun nayabun kun ka leydi fii mulirgol yimbe ben kaafa e heege e jebbeeli e kulle buruure den ka leydi.

⁹ Bay kun hobbitii notannde jowabere nden, mi yi'i ka ley *layyorde wonkiiji waranoobe ben sabu humagol mabbe e daaluyee Alla on e seeditoore nde be wadi nden.

¹⁰ Tawi hidii ewnotonoo ko tiidi, wi'a: «Yaa an Joomiraado *Seniido, Goongaajo, e hara ko haa honde tuma nennotodaa jaawugol hodube ka aduna ben, yottanoo yiiyan amen dan?»

¹¹ Mo kala e mabbe jonnaa dolokke daneejo, be wi'aa yo be fowto kadi e nder saa'hun, haa tuma adadu gollidoobe e mabbe ben e musibbe mabbe wariroyteebe wa mabbe ben timmi.

¹² Onsay mi yi'i Baalun kun no hobbita notannde jeegabere nden. Dimbannde leydi tiidunde wadi, naange ngen bawliri wa bagi sacciraado leebi baleeji, lewru ndun fow kadi wa'i wa yiiyan.

¹³ Tawi koode den ka kammu no saamude ka leydi, wa kuraaje wonde saamude nde hendu tiidundu dimbi kurahi.

¹⁴ Tawi kammu ngun no dira taggora wa gatal, awa kadi pelle den e suriije den fow dirti ka wonnoo don.

¹⁵ Lambe aduna ben e teddube ben e hooreebe suufaafe ben e aldube ben e dolnube ben e jiyaafe ben fow e rimbe ben no suudoyii ka pammeeje e ka lombi pete pelle,

16 e hoore hibe wi'a pelle den e pete den:
«Yanee e hoore amen, suudon men gite oo
Joodiido ka jullere laamu e tikkere Baalun kun!

17 Ko fii palaande mawnde tikkere maɓɓe nden
arii, e ko hombo waawata nde dartaade?»

7

Adadu Maandinaabe ben

1 Bawto dun mi yi'i malaa'ikaabe nayo no darii
e cobɓuli leydi ndin nay, hibe jogitii keneeli
cende aduna on nay fii wota hendu wifu e hoore
leydi ndin e ka hoore baharu e hoore legal woo
kadi.

2 Onsay mi yi'i kadi malaa'ikaajo goo no iwra
ka funnaange, himo wondi e maande Alla Wu-
urudo on. O ewnii ko tiidi ben malaa'ikaabe
nayo, yefanoobe wadugol bone ka leydi e ka
baharu, o wi'i:

3 «Wota on meemu leydi ndin e baharu on
e ledde den, haa men wada maande ka tiide
kurkaadi Alla men on.»

4 Awa kadi mi nani adadu maandinaabe ben.
Ko be guluuje teemedere e cappande nayo e nayo
e nder bolondaaji *Banii-Isra'iila'en ben fow:

5 Ka bolondaa Yahuuda, ko be guluuje sappoo
e dido maandinaa,
ka bolondaa Ruubaynu, ko be guluuje sappoo e
dido,

ka bolondaa Gaada, ko be guluuje sappoo e dido,

6 ka bolondaa Asiira, ko be guluuje sappoo e
dido,

ka bolondaa Naftali, ko be guluuje sappoo e dido,
ka bolondaa Manasse, ko be guluuje sappoo e
dido,

⁷ ka bolondaa Sim'uunu, ko be guluuje sappoo e
 dīfo,
 ka bolondaa Lewi, ko be guluuje sappoo e dīfo,
 ka bolondaa Yassaakara, ko be guluuje sappoo e
 dīfo,
⁸ ka bolondaa Zabuluunu, ko be guluuje sappoo
 e dīfo,
 ka bolondaa Yuusufu, ko be guluuje sappoo e
 dīfo,
 ka bolondaa Buniyamiinu kadi, maandinaabe
 ben ko be guluuje sappoo e dīfo.

Fii Jamaa Moolanaafo on

⁹ Bawto dūn mi ndaari, mi tawi e hino jamaa
 moolanaafo, mo hay gooto waawataa limude,
 mo leyyi dīn fow, mo bolondaaji dīn fow, mo
 jamaaji dīn fow e mo haalaaji dīn fow, no darii
 yeeso jullere laamu nden e yeeso Baalun kun.
 Hibe bornii concī daneeji, hibe jogii baape tugi
 ka juude mabbe,

¹⁰ hibe ewnoo ko tiidī, wi'a:

«Kisiyee on ko e Alla men on iwri,
 on Joodiido ka jullere laamu,
 e *Baalun kun!»

¹¹ Tawi kadi malaa'ikaabe ben fow no darii
 hunditi jullere laamu nden e mawbe ben e
 tagooje nay wuurude den, hibe jicotonoo yeeso
 jullere laamu nden, be sujjana Alla

¹² e hoore hibe wi'a:

«Aamiina!

Mantoore e mangu e faamu e jaarore
 e teddungal e bawgal e doole,

ko Alla men on wonani haa poomaa. Aamiina!»

13 Onsay godfo e mawbe ben yetti haala kan, wi'immi: «Ko hombe woni bee borniibe conci daneeji, e ko honto be iwi?»

14 Mi jaabii mo, mi wi'i: «Koohoojo an, an hida andi.»

Onsay o wi'immi: «Ko ben woni iwbe e satteende mawnde nden, be wuppil conci mabbe din, be rawnini di ka yiyan Baalun kun.

15 Ko dun wadi si:
Hibe ka yeeso jullere laamu Alla,
hibe rewaa mo jemma e jalorma ka suudu makko.

Joodiido on ka jullere laamu duwiray be suudu mun ndun.

16 Be weeletaake hande kadi,
be dondetaake hande kadi,
naange ngen hewtataa be hande kadi,
nguleendi woo kadi hewtataa be.

17 Ko fii Baalun wonkun kun ka tumbo jullere laamu ornay be,
ardoo be ka bulli ndiyan ngurndan dan,
awa kadi Alla fittay kala gondi wondi ka gite mabbe.»

8

Fii Hobbitugol Notannde Jeedidabere nden

1 Bay Baalun kun hobbitii notannde jeedidabere nden, deeyannde wadi ka kammu wa feccere saa'i.

2 Mi yi'i malaa'ikaabe njeedido, dariibe yeeso Alla ben, no jonnee *liite jeedidi.

³ Malaa'ikaajo goo ari, woni ka *layyorde, tawi himo jogii tindohun sunnirkun urngallooji tafiraakun kanje. O jonnaa urngallooji buy fii sakkodugol di e torndeeji gomdinbe ben fow ka layyorde tafiraande kanje wonde yeeso jullere laamu nden.

⁴ Curki urngallooji din wondude e torndeeji gomdinbe ben yenti e juude malaa'ikaajo on yeeso Alla.

⁵ Malaa'ikaajo on yetti tindohun sunnirkun urngallooji kun, hebbini kun yiite layyorde nden, o bugii ka hoore leydi. Parnitte wadi, e digge e mayande e dimbannde leydi.

Fii Wuttande Liite Arane den Jeegoo

⁶ Malaa'ikaabe njeedido, joginoobe liite den jeedidi, hebulanii wuttugol de.

⁷ Arano on wutti liital mun ngal. Marmalle e yiite jillunge yiyan wadi, bugaa ka leydi. Peccun tammun leydi ndin e peccun tammun ledde den sumi, hud'o hecco kon fow sumi.

⁸ Malaa'ikaajo dimmo on kadi wutti liital mun ngal. Ko nanditata e fello moolanaango hubbungo bugaa ka baharu. Feccere tammere baharu on wonti yiyan,

⁹ feccere tammere ko tagaa ko wuuri ka nder baharu kon muli, feccere tammere e laade den lancii.

¹⁰ Malaa'ikaajo tammo on kadi wutti liital mun ngal. Hoodere moolanaande hubbirnde wa jowlol iwi ka kammu, yani e feccere tammere maaje den e bulli ndiyan din.

¹¹ Tawi innde nden hoodere ko Afsantiina.^k Feccere tammere di'e den waylii, wonti ko haafi. Yimbe buy maayiri sabu dan ndiyan haadufudan.

¹² Malaa'ikaajo nayabo on kadi wutti liital mun ngal. Feccere tammere naange ngen piyaa, wondude e feccere tammere lewru ndun e feccere tammere koode den, fii no feccere tammere din ndayguuji nibbitira, e no feccere tammere jalbeendi jallal ngal mutira, jemma on kadi wano non.

¹³ Mi ndaari, tawi simbirre no wiira ka weeyo dow. Mi nani hinde wi'a e hawa tiiduka: «Bone, bone, bone wonanii hodube ka aduna ben sabu hito deya liite de malaa'ikaabe ben tato faandii wuttude!»

9

¹ Malaa'ikaajo njowabo on kadi wutti *liital mun ngal. Mi yi'i hoodere no iwi ka kammu, yani ka leydi. Nde jonnaa saabiwal *gaygii ngin alaa kattudi ngin.

² Nde udditi gaygii ngin alaa kattudi ngin, yalti ka nder gaygii ton curki, wa curki beembal yiite moolanaangal. Naange ngen e yaasi on nibbitiri sabu curki ngin gaygii.

³ Immorde e kin curki, kanuuji yalti ka leydi, di jonnaa bawgal sifa bawgal jahe den ka leydi.

⁴ Di wi'aa, wota di meemu kudol woo ka leydi e kala ko heccidi e kala leggal, kono ko yimbe be alaa maande Alla nden ka tiide mun tun di meemata.

⁵ Kono di yamiraa wota di waru be, kono yo di tampin be e nder lebbi jowi, tawi tampere ko

k **8:11** 8.11 «Afsantiina» no firi «ko haafi».

dí wafaynoo kon ko wa tampere yaare si fidii godfo.

⁶ E nder den balde don, yimbe ben dabbay mayde nden, kono be yi'ataa nde few. Be suboto mayde, kono mayde nden doga be wodfitoo.

⁷ Din kanuuji no nandita e pucci eltaadi fii hare. Tawi no ka ko'e majji ko nanditata e *meetelli kanje, geece majji on no nandita e geece nedfanke.

⁸ Hidi mariri sukundu wa debbo, niiye majji on kadi no nandita e niiye ngayuje.

⁹ Tawi hiwitordi berde majji on no wa'i wa bedi njandi, e hitooji gabitanji majji on kadi no nandita e hito *giri-giriije de pucci duudufi poodata, no dogana hare.

¹⁰ Tawi bukki majji on no mari ndompe wa de jahe den, tawi bawgal ko di tampiniraynoo yimbe ben kon e nder lebbi jowi ko ka bukki majji woni.

¹¹ Tawi ko wonani di lando ko malaa'ikaajo gaygii ngin alaa kattudi ngin, mo tawata innde mun e haala Yahuudiyanke ko «Abaduuna», m innde makko nden kadi e haala Gereekiyanke ko «Apoliyon».n

¹² Bone arano on feyyii, awa boneeji didi no arude bawto fun.

¹³ Malaa'ikaajo jeegafo on kadi wutti liital mun ngal, mi nani hawa no iwa e cobbi nay *layyorde tafiraande kanje wonde nden yeeso Alla,

m 9:11 9.11 «Abaduuna» no firi «mulugol». n 9:11 9.11 «Apoliyon» no firi «muloowo».

14 no wi'a malaa'ikaajo njeegabo joginoofo liital ngal: «Firtu malaa'ikaabe nayo habbaabe ka maayo njano Furaatiwol ben!»

15 Ben malaa'ikaabe nayo, hebulaninoobe fii on saa'i e nden jalaande e ndun lewru e nden hitaande, firtaa, fii warugol feccere tammere e yimbe ben.

16 Mi nani adadu wad'dinoobe pucci fii hare ben ko be guluuje noogayo laabi guluuje sappo.

17 E hino no mi yi'iri non pucci din e wad'dinoobe di ben e nder feyninannde nden: tawi wad'dinoobe di ben no jogii hiwitorde berde woyjirayde wa yiite, mbulorde wa baka e wa'itayde wa nete. Tawi ko'e pucci din no nandita e ko'e ngayuje, yiite e curki e mbollan yiite no yalta ka kundule majji.

18 Peccun tammun e yimbe ben wariraa dii albala'uuji doo tati, dun ko koo ko yaltata ka kundule majji, dun ko yiite ngen e curki kin e mbollan yiite dan.

19 Ko fii bawgal pucci din ko ka kundule majji e ka bukki majji woni. Bukki majji on no nandita e bolle, hidi mari ko'e ko di wadira bone.

20 Yimbe heddinoobe be wariraaka din albala'uuji ronki tuubude kuude de be wadiri juude mabbe den. Be accaano sujjangol jinnaaji din e sanamuuji tafiraadi kanje e kaalisi e sila e kaaye e ledde, di waawataa yi'ude maa wowlude maa yahude.

21 Be ronki tuubude kadi fii ko be itti ko'e kon, e mbilankaaku mabbe ngun e jeeno mabbe ngon e guyaale mabbe den.

10

Fii Malaa'ikaajo on e Deftun Taggaakun kun

¹ Mi yi'i malaa'ikaajo goo dolnudo no iwra ka kammu, no bornii duulere, no hippii yaroowol ndiyan ngol. Yeeso makko ngon no wa'ita wa naange ngen, koyde makko den kadi no wa'ita wa tugaale yiite.

² Himo jogii deftun udditaakun ka jungo makko. O tippi koyngal makko jaamal ngal ka baharu, nanal ngal ka leydi.

³ O ewnii ko tiidi wano ngayuuri riggorta. E nder ko o ewnii kon, parnitte den jeedidi wadi hito.

⁴ Bay parnitte den jeedidi wadii hito, tawi mido hebulanii windugol, kono mi nani hawa ka kammu, no wi'a: «Wadu gundoo ko parnitte den jeedidi wi'i kon, hara a windaali.»

⁵ Awa kadi on malaa'ikaajo, mo mi yi'unoo no tippi ka ndiyan e ka leydi, towni jungo mun jaamo ngon, fewtini ka kammu.

⁶ O woondiri on Wuurudo haa poomaa, on Tagudo kammu e ko woni ton, tagi leydi e ko woni e mun, tagi baharu e ko woni e mun kon, wonde uuda alaa hande kadi.

⁷ Kono e nder balde de malaa'ikaajo njeedifaabo on faandii wuttugol *liital ngal, gundoo Alla on laatoto wano o fejnirannoo non kurkaadi makko din, dun ko annabaabe ben.

⁸ Onsay hawa, ka mi nanunoo kan iwrude ka kammu, wi'irimmi nii kadi: «Yahu, yettaa kun deftun udditaakun e jungo oo malaa'ikaajo tippudo ka baharu e ka leydi.»

⁹ Mi yahi ka malaa'ikaajo on, mi wi'i yo o jonnan deftun kun. O wi'immi: «Yettu kun, jaamaa. Kun hebbinay reedu maa ndun ko haafi, kono kun weliray wa njuuri ka hunduko maa.»

¹⁰ Mi yetti deftun kun e juude malaa'ikaajo on, mi jaami. Kun weliri ka hunduko an wa njuuri, kono bay mi bennii kun, reedu an ndun heewi ko haafi.

¹¹ Mi wi'aa kadi: «Hida haani haalude kadi ko Alla longin maa ko yowitii e jamaaji buy e leyyi buy e haalaaji buy e lambe buy.»

11

Fii Seedebe ben Difo

¹ Mi jonnaa kadi kudol kalin nanditayngol e sawru, mi wi'aa:

«Immo etaa suudu Alla ndun e *layyorde nden, limaa rewoobe ton ben.

² Kono dingiral suudu Alla ndun, accu dun feere, wota a etu dun, ko fii don yedaama be gomdinaa ben, be yaabay saare hormorde nden e nder lebbi cappande nay e didi.

³ Mi newnanay seedebe an borniibe concii heynordi ben difo, haalugol ko mi longini be e nder balde wuluure e teemedde didi e cappande jeego.»

⁴ Ko ben woni ledde *zaytuuni den didi e joddirirde pitilli den didi wonde yeeso Joomiraado leydi ndin.

⁵ Si godfo no faalaa be wafude ko boni, yiite yaltay ka kundule mabbe, jaama aybe mabbe ben. Ko nii kala faalaado be wafude ko boni warirte.

⁶ Hibe mari bawgal ombugol kammu ngun fii wota ndiyan aru e balde de be haalata ko Alla longini be kon. Hibe mari kadi bawgal waylugol di'e den yiiyan, e libugol ka hoore leydi kala noone nabbeeli saa'i mo be faalaa woo.

⁷ Nde be timminoyi seeditoore mabbe nden, kullii iwroyayngii ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin haboyay be, ngii foola be, ngii wara.

⁸ Fureeji mabbe din luttay ka ballangal nden saare mawnde nde Joomi mabbe on fempanoo e mun. Nden saare no jammaa *Saduuma maa *Misira.

⁹ Yimbe jamaaji din fow e bolondaaji din fow e haalaaji din fow e leyyi din fow ndaaray fureeji mabbe din e nder balde tati e feccere, be saloo yo be surre.

¹⁰ Hodube ka aduna ben weltoyoo fii mayde mabbe nden, be wona e nder weltaare, be neldindira, ko fii ben annabaabe dido lettii yimbe ben ka leydi.

¹¹ Bay balde tati e feccere den feyyii, foofaango ngurndan iwrungo e Alla naati e din fureeji, be immii, be darii, onsay kulol moolanaangol hebi ben yi'unoobe dun.

¹² Be nani hawa tiiduka ka kammu, no wi'a be: «Yawee gaa!» Be yawi ka kammu e nder duulere, aybe mabbe ben yi'i be.

¹³ Ko e on saa'i don, dimbannde leydi tiidunde wadi, feccere sappabere e saare nden lancii. Yimbe guluuje njeedido maayiri sabu nden dimbannde leydi, heddiibe ben huli, mawnini Alla Jom kammu on.

14 Bone dɛmmo on feyyii, e hino tammo on no arude.

Fii Wuttannde Liital Jeedɛɛabal ngal

15 Malaa'ikaajo njeedɛɛabo on kadi wutti *liital mun ngal. Hawaaji tiidufɛɛi nanii ka kammu, no wi'a:

«Laamateeri aduna on wontii e juude Joomiraado on
 e Todɛaado makko on, dɛn ko *Almasi-
 ihu on,
 o laamoto haa poomaa.»

16 Tawi mawbe noogay e nayo, joodinoobe ka julle mun laamu yeeso Alla ben, no jiccanii Alla sujani mo,

17 e hoore hibe wi'a:

«Men jarnii ma, yo Alla Joomiraado,
 Jom Bawgal, Woodaado e Woodanoodo,
 ko huutorɛa bawgal maa tiidungal ngal
 kon
 e ko jodɛɛindaa laamu maa ngun kon.»

18 Hari leyyi dɛn seytinii,
 kono tikkere maa nden arii,
 wondude e saa'i jaawugol maybe ben,
 e yobugol kurkaadi maa dɛn, dɛn ko
 annabaabe ben,
 e laafube ben e huloobe innde maa nden,
 gila e fandube haa e njandube,
 e mulugol muloobe leydi ndin ben.»

19 Onsay suudu Alla ndun ka kammu udditii,
 *kankiranwal seeditoore makko nden feeni ka suudu makko. Mayande wadi, e digge e parnitte e dimbannde leydi e marmalle tiidufe.

12

Fii Debbo Sowiido on e Ningiwii ngin

¹ Maande njannde feeji ka kammu: tawi ko debbo borniido naange ngen, lewru ndun no ka ley koyde makko, e *meetelol ngol koode sappoo e dīdī ka hoore makko.

² Tawi ko sowiido, himo sonkude fii muuseendi jibingol ngol.

³ Maande goo kadi feeji ka kammu: tawi e hino *ningiwii njanin bodewii, ngii ko'e jeedīdī e galaadī sappo, tawi katanji jeedīdī no e hoore dēn ko'e.

⁴ Tawi bukkol maggii on no fitta feccere tamere koode dēn ka kammu, bugoo ka leydi. Tawi ngin ningiwii no darii yeeso debbo wonfo firtaade on fii modugol boobo on nde o firtori mo.

⁵ O firtii boobo gorko, ardortoodo leyyi dīn fow labbooru njandi. On boobo makko wippitaa, nawraa ka Alla, ka jullere makko laamu.

⁶ Onsay debbo on dogi, yaari ka wulaa, ka o joginoo nokkuure ka Alla ebbannoo mo, fii no o dankoree dōn e nder balde wuluure e teemedde dīdī e cappande jeegoo.

⁷ Hare wadī ka kammu, Miikaa'iilu e malaa'ikaabe mun ben piiridi e ngin ningiwii. Ningiwii ngin e malaa'ikaabe mun ben kadi piiridi e maḅbe.

⁸ Kono ngii foolaali, tawi wonunde alanaa ngii ka kammu, kangii e malaa'ikaabe maggii ben.

⁹ Ngin ningiwii njanin, dūn ko ndiya mboddi araniri wi'eteendi Ibuliisa maa Seytaane, ngin

faljingii yimbe aduna on fow, bugodaa e malaa'ikaabe mun ben ka leydi.

¹⁰ Onsay mi nani hawa tiiduka ka kammu, no wi'a:

«Jooni kisiyee iwrufo e Alla men on arii,
wondude e bawgal mun ngal e *laamu mun
ngun,
e laamu Todfaado makko on, d'un ko *Al-
masiihu on.

Ko fii toonoowo musibbe men ben,
on wonnoodo be toonude yeeso Alla jemma
e jalorma, bugaama.

¹¹ Be foolirii ngii yiiyan Baalun kun,
e sabu kongol seeditoore maɓbe nden.

Awa kadi be ronkaali hebulaade
hay yeebugol ngurndan maɓbe d'an
haa be maaya.

¹² Ko d'un wadi, weltee yo kammuuli
e onon hodube ka kammuuli!
Bone wonanii leydi ndin e baharu on,
ko fii Ibuliisa tippike e mon.

Himo heewi tikkere,
bay o andii ko saa'ihun nii heddanii mo.»

¹³ Bay ngin ningiwii tawii bugaama ka leydi, ngii
jokki debbo hebunoodo boobo gorko on.

¹⁴ Onsay debbo on yedaa gabitanji simbirre
mawnde nden, fii ko o wiirira ka wulaa, ka
nokkuure makko, ka o danketee d'on e nder saa'i,
e nder saa'iiji e feccere saa'i, ka wodfitii mboddi
ndin.

¹⁵ Immorde ka sekko mayri, mboddi ndin furi
ndiyan wa maayo ɓaawo debbo on, fii no o
yoolora ka maayo.

16 Kono leydi ndin faabii debbo on, ndin leydi udditi hunduko mun kon, ndi yari maayo ngo ngin ningiwii furiri sekko mun kon.

17 Ngin ningiwii seytinani debbo on, ngii yahi habugol luttube e jurriya makko on ben, dɗun ko ben doftiibe yamirooje Alla den, humii e seeditoore Iisaa nden.

18 Onsay ngii darii ka hoore njaareendi ka baharu.

13

Fii Kullii Saafingii ka Baharu ngin

1 Bawto dɗun, mi yi'i kullii no saafoo ka nder baharu marngii ko'e jeedifi e galaadi sappo, tawi katanji sappo no e hoore dɗin galaadi. Inde hoynude Alla kadi no windii e hoore den ko'e.

2 Ngin kullii ngii mi yi'i no nandita e buutoori, taape maggii on no nandita e taape kullii no wi'ee ursa^ɗ, sekko maggii on kadi no nandita e sekko ngayuuri. Ningiwii* ngin okki ngin kullii doole mun den e jullere mun laamu nden, wondude e bawgal mawngal.

3 Tawi wonnde e den ko'e maggii no wa'i wa wariraande soppannde, kono on barme waroowo sellinaa. Aduna on fow naldi, be rewi ngin kullii.

4 Yimbe ben fow sujani ningiwii ngin, bay ngii jonnii ngin kullii bawgal maggii on. Be sujani ngin kullii kadi e hoore hibe wi'a: «Ko hombo wa'i wa ngin kullii maa hara ko hombo waawi ngii habude?»

ɗ 13:2 13.2 «Ursa» ko kullii njanii marngii leebi, juutungii pefaaali.

⁵ Tawi ngin kullii no yedfaa sekko wowlayko haalaaji mawnintinaare, hoyna Alla, tawi hingii jonnaa bawgal e nder lebbi cappande nay e dīdi.

⁶ Hingii udditi sekko maggii on, hingii hoyna Alla, hoyna innde makko nden e wonirdu makko ndun, e ben hodube ka kammuuli.

⁷ Tawi ngin kullii no newnanaa habidugol e yimbe Alla ben, foola be. Tawi hingii okkaa bawgal e hoore bolondaaji dīn fow e jamaaji dīn fow e kala haala, e hoore leyyi dīn fow kadi.

⁸ Tawi hodube ka aduna ben fow sujjanay ngii, dūn ko ben be innde mun windaaki gila ka fudfoode aduna ka deftere ngurndan wonannde Baalun hettanookun layya kun.

⁹ Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!

¹⁰ On mo no hoddiranaa maccindinagol,
bee o maccindinoo.

On mo no hoddiranaa warireede kaafa,
bee o wariree kaafa.

Ko dūn wadi si yimbe Alla ben
no haani ṅaṅpaade, gomdina.

Fii Kullii Sortiingii ka Leydi ngin

¹¹ Bawto dūn, mi yi'i kullii goo no sortoo ka nder leydi, marngii galaadi dīdi nanditaydi e galaadi ga'un baalun, hingii wowliraynoo wa ningiwii.

¹² Tawi ngin kullii no wada bawde kullii aranii ngin fow e tawnde maggii. Ngii wadi feere no leydi ndin e hodube e hoore mayri ben sujirana ngiya kullii aranii sellinananoongii barme waroowo.

¹³ Ngii wafi maandeeji moolanaadi, haa hay ngii jippini ka leydi yiite iwngge ka kammu yeeso yimbe ben.

¹⁴ Tawi ngin kullii no faljiniraynoo hodube ka aduna ben maandeeji di ngii yedanoo wadugol din yeeso ngiya kullii aranii, e hoore hingii yamira ben yimbe wonbe ka aduna yo be wadu nandolla ngiya kullii soppiranoongii kaafa, kono ngii wuuri.

¹⁵ Ngin kullii yedaa bawgal wadangol ndun nandollaaru ngiya kullii foofaango ngurndan fii no ndun nandollaaru waawira wowlude, ndu wona sabu kala on mo jabaali sujjannde ndu no wariree.

¹⁶ Ngii karhi kadi fow, gila e fandube haa e njandube, galo e baaso, dimo e maccufo wadanegol maande ka jungo mun jaamo maa ka tiinde,

¹⁷ hara kadi hay gooto waawataa soodude maa yeeya si alaa nden maande, nden-le ko innde ngin kullii maa adadu innde maggii on.

¹⁸ Doo non, maa faamu: On mo no mari hakkil, yo limu adadu innde ngin kullii, ko fii ko adadu neddanke non. On adadu ko teemedde jeegoo e cappande jeegoo e jeegoo.

14

Fii Baalun kun e Sottaabe ben

¹ Bawto dun mi yi'i Baalun kun no darii ka Fello *Siyuuna, wondude e yimbe guluuje teemedere e cappande nayo e nayo, be innde makkun e innde Ben makkun on windii e tiide mun.

² Mi nani hawa ka kammu, wa hawa di'e duufude maa wa hawa riggannde tiidunde, tawi kan hawa ka mi nani no nandita e hito korli di hodoobe hodata.

³ Tawi ben hodoobe no beyta beytol kesol yeeso jullere laamu nden e yeeso tagooje nay wuurufe den e yeeso mawbe ben. Tawi hay gooto waawataa ekkitaade ngol beytol si hinaa bee guluuje teemedere e cappande nayo e nayo, sottanoobe ka aduna.

⁴ Dun ko ben be tuuninoraali rewbe, be woni laabube, be andaali debbo. Be jokki *Baalun kun kala ka kun yaari. Be woni sottaabe e hakkunde yimbe ben, be weebitanaa Alla e Baalun kun wa ko adaa sojiteede.

⁵ Awa kadi karaaje mabbe jantaaki penaale, ben ko be aldaa e feloore.

Fii Ewol Naawoore Joomiraado on

⁶ Mi yi'i kadi malaa'ikaajo goo no wiira ka weeyo dow, no jogii Kibaaru Moyyo poomayan-keejo on fii fejjinangol mo hodube ka leydi ben e kala lepol e kala bolondaa e kala haala e kala jamaa.

⁷ Tawi on malaa'ikaajo no wowla hawa tiidfuka, wi'a: «Hulee Alla, mawninon mo, ko fii saa'i mo o jaawata e mun on hewtii. Awa sujjanee on Tagudo kammu ngun e leydi ndin e baharu on e bulli ndiyan din!»

⁸ Malaa'ikaajo dimmo hikkiido e arano on kadi wi'i: «Nde yanii! Ndee saare *Baabiila mawnde mandilindirnde leyyi din fow himmeeji jinaa mun, yanii!»

⁹ Malaa'ikaajo tammo hikkiido e aranbe ben dido no wowla hawa tiiduka, wi'a: «Kala on sujjanndo kullii ngin e nandolla maggii on, hebi maande maggii on ka tiinde maa ka jungo mun,

¹⁰ yaray njaram tikkere Alla nden wanci-naadfan ka peddukun tikkere makko hara dan jillaaka, o lettiree kadi mbollan yiite yeeso malaa'ikaabe laabube ben e Baalun kun!

¹¹ Curki lette mabbe den yaway haa poomaa, e hoore fowtaare alanaa be jemma e jalorma, dun non ko kala on sujjanndo ngin kullii e nandolla maggii on, e kala on hebudo maande innde maggii on.»

¹² Ko dun wadi si yimbe Alla doftiibe yamirooje Alla den, duumii e gomdingol Iisaa ben, no haani nappaade.

¹³ Mi nani kadi hawa ka kammu, no wi'a: «Windu wonde: <Maybe gila jooni no humondiri e Joomi on ben ko malaabe.> »

Ruuhu Allaahu on wi'i: «Ko non woniri, be fowtoto golleeji mabbe din, bay kuude mabbe den no jokki be.»

Fii Baagol Aduna on

¹⁴ Bawto dun mi yi'i duulere daneere, tawi nanditaydo e bii-aaden no joodii e hoore nden duulere, tawi *meetelol kanje no ka hoore makko, tawi wortowal welngal no ka jungo makko.

¹⁵ Tun malaa'ikaajo goo yalti e suudu Alla ndun ka kammu, no ewnoo ko tiidi, wi'a on joodiido e nden duulere: «Yettu wortowal maa ngal, wa'aa, ko fii saa'i baagol ngol hewtii! Ko wa'etee kon ka hoore leydi bendii!»

16 Onsay on joodiido e nden duulere fewtini wortowal mun ngal ka leydi, hayli, ko woni ka leydi kon wa'ii.

17 Malaa'ikaajo goo kadi yalti e suudu Alla wonda ka kammu ndun, tawi on kadi no jogii wortowal welngal.

18 Tun malaa'ikaajo goo kadi jogiido bawde e hoore yiite ngen yalti ka *layyorde, o ewnii oya malaa'ikaajo jogiido wortowal welngal ko tiidi, o wi'i mo: «Yettu wortowal maa welngal ngal, tettaa dukke *wiiju wonda den ka leydi, ko fii biibe majje on bendii!»

19 On malaa'ikaajo fewtini wortowal mun ngal ka leydi, hayli, o tetti wiijuje wonda den ka leydi, o bugii ko o tetti kon ka nder wuugirgal njanal tikkere Allaahu on.

20 Den wuugoyaa ka sera saare, yiiyan yalti e ngal wuugirgal haa tooweendi majjan hewti lagambe pucci din, junndi ilol majjan on hawri embere kilomeeterji teemedde tati.

15

Fii Albala'uuji Sakkitori din Jeediidi

1 Onsay mi yi'i maande moolanaande njaldinnde goo kadi ka kammu, nden-le ko malaa'ikaabe njeediido jogiibe albala'uuji din jeediidi. Ko din albala'uuji woni sakkitori din, ko fii ko kanji woni timmoode tikkere Alla nden.

2 Mi yi'i kadi ko wa'i wa baharu jalbirde wa jaaman, jilludo yiite. Tawi foolube ngiya kullii e nandolla mun e adadu innde mun nden no darii

e hoore on baharu jalbirdo wa jaaman, hibe jogii korli Allaahu on.

³ Hibe beyta beytol Muusaa, on jiyaado Alla, e beytol *Baalun kun, hibe wi'a:

«Yaa an Alla, Joomiraado, Jom Bawgal,
kuude maa den ko mawde,
awa kadi ko hawniide,
laawi maa din ko feewudi, goongindi,
yo Lando leyyi fow!

⁴ Yaa an Joomiraado,
hara ko hombo ronkay-maa hulude,
maa ronkata mawninde innde maa nden?
Bay ko an tun woni *Seniido!
Bay leyyi din fow aray sujane!
Bay kuude maa feewude den fejjinaama!»

⁵ Bawto dun mi yi'i kadi nokkuure hormorde wonde ka nder wonirdu ndu seeditoore nden woni e mun ndun, no udditoo ka kammu.

⁶ Tawi malaa'ikaabe njeedido jogiibe albala'uuji din jeedidi no yalta e nden nokkuure. Tawi ben no bornii conci laabudi jalbudi, hibe daditii dattii kanje ka fewndo berde mabbe.

⁷ Wonde e den tagooje nay wuurude jonni ben malaa'ikaabe njeedido pelette kanje jeedidi heewude tikkere Allaahu on, dun ko on Wu-urudo haa poomaa.

⁸ Onsay nden nokkuure hormorde heewi curki sabu mangu Allaahu on e bawgal makko ngal. Tawi hay gooto waawataa naatude e ndun suudu haa din albala'uuji jeedidi di malaa'ikaabe ben njeedido jogii, timma.

16

Fii Pelette Tikkere Alla den Jeedifi

¹ Mi nani kadi hawa tiiduka iwruude ka nokkuure hormorde, no wi'a malaa'ikaabe ben njeedifo: «Yahee, hibboyon ka leydi den pelette jeedifi tikkere Alla nden!»

² Arano on yahi, hibbi feletere mun nden ka hoore leydi, tun temmeeje kaanude muusufe hebi be nden maande ngin kullii wonnoo e mun, sujiani nandolla maggii on.

³ Dimmo on kadi hibbi feletere mun nden ka baharu, on baharu wonti yiiyan wa yiiyan maydo. Kala ko wuurunoo ka baharu maayi.

⁴ Tammo on kadi hibbi feletere mun nden ka maaje e ka bulli ndiyan, di'e den wonti yiiyan.

⁵ Tun mi nani malaa'ikaajo di'e den no wi'a:

«Ko a Feewudo,
an oo Woodaado e Woodanoodo,
an oo *Seniido,

sabu ko jaawirdaa nii kon.

⁶ Ko fii be hibbiino yiiyan yimbe Alla ben wondude e yiiyan annabaabe ben, awa jooni a yedii be yiiyan ko be yara, hibe foddi e dun!»

⁷ Mi nani kadi *layyorde nden no wi'a:

«Hiiyii, yaa an Alla Joomiraado, Jom Bawgal,
jaawooje maa den ko goongaaje, ko feewufe!»

⁸ Onsay nayabo on kadi hibbi feletere mun nden ka naange, nge yedaa sunnirgol yimbe ben yiite.

⁹ Yimbe ben sunniraa nguleendi tiidundi, be woni e hoynugol innde Alla nden, on marfo

bawgal e hoore dɪn albala'uuji, be ronki tuubude fii no be mawninira mo, kanko Alla.

¹⁰ Njowaɓo on kadi hibbi feletere mun nden ka hoore jullere laamu kullii ngin, laamateeri maggii on nibbiti. Yimbe ben ɲati dɛndɛ hakkee muuseendi,

¹¹ be woni e hoynugol Alla kammu ngun sabu muuseendiiji maɓbe dɪn e temmeeje maɓbe den, kono be ronki tuubude kuude maɓbe den.

¹² Njeegaɓo on kadi hibbi feletere mun nden ka maayo njano Furaatiwol. Ndiyan dɛn beebi fii wadɛngol lambe iwraybe funnaange ben dɛtal.

¹³ Mi yi'i ruuhuuji tati tuunudi nanditaydi e toti-paccala no yalta ka sekko ngin *ningiwii e ka sekko kullii ngin e ka hunduko waditiido annabaajo on.

¹⁴ Tawi ko ruuhuuji jinnaaji wondi wadude maandeeji, yaara ka lambe leydi ndin fow, fii mottindirgol be fii hare jalaande mawnde Alla Jom Bawgal on.

¹⁵ «Awa mido ardude wa ngujo! Maloore wonanii on hakkilando, mari concii mun dɪn, fii wota o laato holdo, e wota hersa makko kan bangu!»

¹⁶ Din jinnaaji no mottindira ben lambe e ndee nokkuure wi'eteende Har-Magadaana e haala Yahuudiyanke.

¹⁷ Malaa'ikaajo njeedidɛɓo on hibbi feletere mun nden ka hendu, hawa tiiduka yalti ka suudu Alla iwruude ka jullere laamu, no wi'a: «Timmii!»

¹⁸ Mayande e digge e parɲitte wadi wondude e dimbannde leydi tiidunde, nde sifa mun e

tiidfude hari wadfaali gila yimbe ben woni ka hoore leydi.

¹⁹ Saare njannde nden feccii pecce tati, ca'e leyyi dɪn yani. Alla anditi fii saare *Baabila mawnde nden, o yedi nde feleterere njaram tikkere makko tiidfunde nden.

²⁰ Suriije den fow dogi, pelle den kadi ronkaa yiiteede.

²¹ Marmalle njane, de tawata nde bee e majje ko wa kilooji cappande nay, iwi ka kammu, yani e hoore yimbe ben. Be woni e hoynugol Alla sabu on albala'u iwrufo e den marmalle, ko fii hari on albala'u ko tiidfudo haa feyyiti.

17

Fii Naawoore Debbo Cagaajo Mawfo on

¹ Bawto dɪn, godfo e ben malaa'ikaabe njeedifo joginoobe pelette den jeedifi ari, wi'immi: «Aru, mi hollete naawoore debbo cagaajo mawfo on, ka joodii don ka di'e duufufe.

² Ko e makko, kanko on debbo cagaajo, lambe aduna ben jokkiri jinaa, e hofube ka aduna ben mandiliri jinaa makko on!»

³ Onsay Ruuhu Allaahu on tippii e an, malaa'ikaajo on nawrimmi ka wulaa. Mi yi'i debbo no joodii e hoore kullii bodewii heewungii inde hoynufe Alla den, marngii ko'e jeedifi e galaadi sappo.

⁴ Tawi on debbo no bornii concii bodseeji e firsinaadi, himo cudori kanje e kaaye hittufe e kode hittufe. Tawi himo jogii feleterere kanje heewunde ko niddinaa e tuufe jinaa makko on.

⁵ Tawi innde gundoore no windii ka tiinde makko, ko woni d'un ko: «Saare *Baabiila mawnde nden, neene cagaabe ben e ko jiddinaa kon ka hoore leydi.»

⁶ Mi yi'i on debbo no mandiliri yiiyan yimbe Alla ben, e yiiyan seedebe Iisaa ben.]]

Bay mi yi'ii mo, mi nald'i fota.

⁷ Malaa'ikaajo on wi'immi: «Ko hondun nald'udaa? Mi andinte gundoo debbo on e kullii ngii ko'e jeed'idi e galaadi sappo ngii o wad'dii ngin.

⁸ Kullii ngii yi'udaa ngin hari no woodanoo, kono jooni ngii woodaaka. Hingii faandii yawude ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin, ngii yaha ka hayrannde. Awa kadi hod'ube ka aduna ben, be tawata innde mun windaaka ka deftere ngurndan gila ka fud'foode aduna, be nald'oyay yi'ugol ngin kullii, ko fii hari hingii woodanoo, kono jooni ngii woodaaka, awa kadi ngii feenitay.

⁹ «Doo non, maa hakkil wonduki e faamu: Ko'e den jeed'idi ko pelle jeed'idi de debbo on joodii e hoore mun den. Ko de lambe ben njeed'ido kadi:

¹⁰ njowo yanii, god'fo on no woodaa, oya on araali taho. Nde o aroyi, himo haani wonude seeda.

¹¹ Kullii woodanoongii, ngii woodaaka jooni ngin, kangii tigi ko ngii lando njeetatabo, ko ngii god'fo kadi e njeed'idoobe ben, hingii yahude ka hayrannde.

¹² «Galaadi sappo di yi'udaa din ko lambe sappo, be fud'faaki taho laamaade, kono ko

]] **17:6** 17.6 «Mandilirgol yiiyan yimbe Alla ben» no firi weltorgol ko be waraa kon.

hendoraybe laamu wa lambe e nder saa'i gooto fii laamodugol e kullii ngin.

¹³ Kambe ko be ebboore wootere, be jonnay doole mabbe e laamu mabbe kullii ngin.

¹⁴ Be habay Baalun kun, Baalun kun foola be, ko fii ko kun Koohoojo koohoobe, Lando lambe, ko wondube e makkun ben woni noddaabe e subaabe e sella-findeefbe.»

¹⁵ O wi'immi kadi: «Di'e de yi'udaa cagaajo on no joodii e mun den, ko jamaaji din e dente moolanaade den e leyyi din e haalaaji din.

¹⁶ Galaadi sappo di yi'udaa din wondude e kullii ngin ajoyay cagaajo on, di yetta kala ko o jeyi, di boora mo, di jaama bandu makko ndun, di sunnira mo yiite.

¹⁷ Ko fii Alla wadii ka berde majji huuwugol ebboore makko nden e nder miijo wooto fii yo di okku laamu majji ngun kullii ngin haa tuma daaluyeeji Alla din laatii.

¹⁸ Awa kadi debbo mo yi'udaa on ko saare mawnde marnde laamu e hoore lambe aduna ben.»

18

Fii Lancagol Saare Baabiila nden

¹ Bawto dun, mi yi'i malaa'ikaajo goo no iwra ka kammu, jogiido bawgal njanal, aduna on jalbiri annoora makko on.

² O ewnii ko tiidi, o wi'i:
«Nde yanii! Saare *Baabiila mawnde nden yanii!

Nde wontii hodo jinnaaji,
suuforde kala ruuhu tuunudo,

e suudforde kala sondu harmundu e
apaandu.

³ Ko fi leyyi dɪn fow mandilirii
himme jinaa mayre on,

lambe aduna ben kadi wattodi
e mayre e nder jinaa mayre on,
awa kadi njulaabe ben ka leydi alɗinorii
ngalu mayre feyyitungu ngun.»

⁴ Mi nani kadi hawa goo ka kammu, no wi'a:
«Yaltee e mayre, yo jamaa an,
fi wota on tawde e junuubaaji mayre dɪn,
e wota on heɓu gebal albala'uuji mayre dɪn.

⁵ Ko fi junuubaaji mayre dɪn dewnondirii haa ka
kammu,
awa kadi Alla anditii angal peewal mayre on.

⁶ Wadiranee nde wano nde wadiri non,
sowon kuude mayre dɛn nde dɪdɪ, jonniton
nde.

Jardukun, kun nde yarniri kun,
jonnitiree nde kun laabi dɪdɪ!

⁷ Wano nde mawninornoo non,
e no nde yollornoo e mbeleede non,
jonnitiree nde wano non tampere e
yoomere!

Ko fi hinde wi'i ka bernde mayre:
<Min mido joodii e nder laamu,
hinaa mi heynotoodo,
awa kadi mi yoomataa few!>

⁸ Sabu dɪn,
albala'uuji mayre dɪn yanay e hoore mayre
pande wootere,
dɪn ko mayde e yoomere e heege,
nde sunniree kadi yiite.

ko fii Alla Joomiraado, Naawuɗo nde on, ko Jom-
doole!»

⁹ Lambe aduna ben fow, wattodunoobe e mayre e nder jinaa e mbeleede, wulloyay fesa fii mayre, nde be yi'i curki sumugol mayre on.

¹⁰ Hiɓe darii ka wodɗitii sabu kulol tampere mayre ngol, be wi'oya:

«Bone, bone wonanii saare Baabiila mawnde nden,

ɗun ko saare dolnunde nden!

E nder saa'ihun gootun pet jaawoore maa nden arii!»

¹¹ Njulaabe ben ka leydi yooma, be wulla fii mayre, ko fii hay gooto soodataa hande kadi ko be yeeyata kon,

¹² ɗun ko kanje e kaalisi e kaaye hittude e kode hittude e bagi ɗaatuɗo e bagi boɗe e bagi ɗewluɗo e bagi firsinaado, e kala noone ledɗe uurude e kala piiji moyyiniraadi jiiye mawba, e kala piiji hittuɗi moyyiniraadi ledɗe hittude e sila e njande e kaaye daneeje,

¹³ wondude e cebe ledɗe kanel uurude e urngal-looji e angiriiji, e *buto ledɗe no wi'ee *mirri, e buto ledɗe no wi'ee libaana, e njaram *wiiju e nebbe e ngawri e condi ngawri e na'i e baali e pucci e *giri-giriije e maccube e wonkiiji yimbe.

¹⁴ No wi'a: «Piiji ɗi wonkii maa kin himmani ɗin wodɗitike ma yo saare Baabiila! Piiji hittuɗi ɗin maa jalbuɗi ɗin fow fuutike ma, awa kadi be hettataa ɗi hande kadi!»

¹⁵ Njulaabe alɗinorbe nde ben wonay ka wodɗitii sabu kulol tampere mayre ngol. Be yoomoya, be wulla,

16 be wi'oya:

«Bone, bone wonanii ndee saare mawnde,
 borniinde conci daatufi,
 bodseeji e firsinaadi,
 cudori kanje e kaaye hittude e kofe
 hittude!

17 E nder saa'ihun gootun pet,
 ngun ngalu mayre e mawnude caabii!»
 Hooreebe laafe ben fow e golloobe ton ben fow e
 doginoobe ben e wuurirbe baharu ben fow darii
 ka wod'fitii.

18 Bay be yi'ii curki sumugol mayre on, be woni
 e ewnagol, wi'a: «Ko saare honde nanditaynoo e
 ndee saare mawnde!»

19 Tawi hiibe bugotonoo mbullaari ka ko'e maɓɓe,
 yooma, wulla, hiibe ewnoo wi'a:
 «Bone, bone wonanii ndee saare mawnde,
 nde kala on marɗo laana ka baharu alɗinori
 ngalu mun!

E nder saa'ihun gootun pet nde caabii!»

20 Awa welto e hoore mayre, yo kammu,
 onon men kadi yo gomɗinbe e *sahaabaabe e
 annabaabe, ko fii Alla jaawii nde fii ko nde wadi
 on kon!

21 Onsay malaa'ikaajo dolnuɗo yetti hayre
 nanditaynde e laggorde moolanaande, bugii ka
 baharu, e hoore himo wi'a:

«Ko nii saare Baabiila mawnde nden bugortee
 doole,

hara nde yiitetaake hande kadi!

22 Nanetaake hande kadi hito hodoobe hoddu
 e yimoobe e wuttoobe ceri e *liite!

Hande kadi jeeɗo yi'etaake e maa,
 kala non noone mecce,

- awa nanetaake hande kadi hito undugal e
maa.
 23 Awa kadi ndaygu lampu jalbataa e maa hande
kadi,
hawa yettudo e yettaado nanetaake hande
kadi.
 Ko fii hari ko njulaabe maa ben woni teddube
ben ka leydi,
awa kadi leyyi din fow faljirii sabu mbi-
lankaaku maa ngun!
 24 Awa kadi ko e maa yiiyan annabaabe ben
e gomdinbe ben e kala waraado ka hoore leydi
hibbaa.»

19

Fii Mantoore nden ka Kammu e Peera fii Baalun kun

- ¹ Bawto dfun, mi nani hawa tiiduka immorde
e jamaa duududo ka kammu, no wi'a:
«Mantoore wonanii Alla!
Kisiyee e mangu e bawgal ko Alla men on
wonani!
² Naawooje makko den ko goongaaje feewude!
O naawii cagaajo mawdo on,
faljiniraynoodo yimbe aduna on jinaa mun
on.
Alla kadi yottanike yiiyan kurkaadi mun dan o
hibbi dan.»
³ Be wi'i kadi dimmun:
«Mantoore wonanii Alla!
Curki nden saare yaway haa poomaa!»
⁴ Tawi mawbe ben noogay e nayo e tagooje
nay wuurude den no jiccino, no sujjana Alla
Joodiido ka jullere laamu on e nder wi'ugol:
«Aamiina, mantoore wonanii Alla!»

⁵ Hawa kadi yalti ka jullere laamu no wi'a:

«Ko onon yo jiyaabe makko,
 huloobe mo,
 fandube e njandube,
 on fow mantee Alla men on!»

⁶ Mi nani kadi wa hawa jamaa duududo e wa hito di'e duudude e wa hito riggande tiidude, no wi'a:

«Mantoore wonanii Alla!
 Ko fii Alla Joomiraado on,
 on Jom Bawgal,
 jodfinii *laamu mun ngun.

⁷ Weltoden, wonen e nder welo-welo, mawninen mo,

ko fii peera Baalun kun hewtii,
 jombajjo makkun on hebulike,

⁸ o yedaama bornagol conci daatudi jalbudu laabudi.»

(Ko kuude feewude yimbe Alla ben woni din conci.)

⁹ Malaa'ikaajo on wi'immi kadi yo mi windu wonde: «Maloore wonanii ben noddaabe ka nafakka peera *Baalun kun.» O wi'i kadi: «Dii ko daaluyeeji Alla goongaaji.»

¹⁰ Onsay mi jiccii ka koyde makko fii sujjangol mo. Kono o wi'immi: «Accu, wota a wadu dun! Ko mi kurkodoowo e maa e musibbe maa ben, jogiibe seeditoore Iisaa nden. Sujjan Alla! Ko seeditoore Iisaa nden woni ruuhu longinoowo annabaabe ben.»

Fii Wadfiido Puccu Ranewu on

¹¹ Mi yi'i kadi kammu ngun no udditii, mi tawi e hino puccu ranewu, tawi wadfiido ngu on no

wi'ee Sella-Findeejo e Goongaajo. Ko peewal o jaawirta, o habira.

¹² Gite makko den no wa'i wa joyngol yiite, *meetelli buy no ka hoore makko. Innde no windii e makko nde hay gooto andaa si hinaa kanko.

¹³ Dolokke mo o bornii on no moddi yiiyan. Himo wi'ee Daaluyee Alla on.

¹⁴ Tawi koneeli wondi din ka kammu no wadfi pucci daneeji, no jokki mo, hibe bornii conci daatufi daneeji laabufi.

¹⁵ Tawi kaafa welka no yalta ka hunduko makko fii foolugol leyyi din, awa kadi o ayniroyay be labbooru njandi, o yaaba, o munca *wiijuuje den ka wuugirde tikkere moolanaande Alla Jom Bawgal nden.

¹⁶ Tawi innde no windii ka dolokke makko e ka busal makko, dun ko: «Lando Lambe e Koohoojo Koohooje.»

¹⁷ Mi yi'i kadi malaa'ikaajo no darii ka nder naange, no ewnoo colli wondi wiirude ka weeyo dow din fow ko tiifi, wi'a: «Aree, mottondiron fii nafakka mawfo Alla on!

¹⁸ Naamon balli lambe ben, e balli hooreebe suufaabe ben, e balli dolnube ben, e balli pucci e waddotonoobe di ben, e balli yimbe ben fow, rimbe e maccube, fandube e njandube!»

¹⁹ Onsay mi yi'i kullii ngin e lambe aduna ben e koneeli mun din no mottondiri fii habugol wadfiido puccu ranewu ngun e konu mun ngun.

²⁰ Kullii ngin nangidaa e wadfiido annabaajo on, dun ko on wadunoodo maandeeji yeeso maggi di o daynirnoo hebunoobe maande kullii

ngin ben, sujiani nandolla maggii on. Be dīdoo non be bugaa ka weendu yiite ko be wurbe, dūn ko ka mbollan yiite.

²¹ Beya wariraa kaafa yaltaynooka ka hunduko wad̄dinoodo puccu ngun on, colli dīn fow jaami balli maβbe dīn haa haari.

20

Fii Laamu ngu Duubi Wuluure ngun

¹ Onsay mi yi'i kadi malaa'ikaajo no iwra ka kammu, no jogii ka jungo mun saabiwal *gaygii ngin alaa kattudi ngin wondude e jolokowal moolanaangal.

² O nangi *ningiwii ngin, e maanaa ndiya mboddi araniri, dūn ko Ibuliisa maa Seytaane, o jolki ndi fii duubi wuluure.

³ O bugii ngin ka nder *gaygii ngin alaa kattudi ngin, o soki, o ndoli kadi dow maggin, fii wota ngin faljin leyyi dīn hande kadi haa duubi wuluure dīn timma. Kono bawto dūn, bee ngin jolkitoyee embere saa'i fahin.

⁴ Mi yi'i kadi julle laamu, tawi joodiibe e dēn ben no yedaa bawgal jaawugol. Mi yi'i wonkiiji be ko'e mun tayiraa kaafa ben sabu seeditanagol Iisaa e daaluyee Alla on, ben be sujjanaano ngiya kullii e nandolla mun on, ronki hebude maande ka tiinde maa ka jungo. Be wurnitaa, be laamodi e *Almasiihu on e nder duubi wuluure.

⁵ Dun ko ummutal aranal ngal non. Tawi beya maybe heddiibe wurnitetaake haa tuma duubi wuluure dīn timmi.

⁶ Maloore e *senaare wonanay ben tawoyteebe e ummutal aranal ngal, ko fii mayde dīmmere

nden heboytaa bawgal e hoore ben. Ben-le ko bee *yottinoyooɓe sadaka ka Alla e ka Almasiihu on. Be laamodoya e makko e nder duubi wuluure.

⁷ Nde duubi wuluure ɗin timmoyi, Ibuliisa yaltinoyte ka kaso,

⁸ o yaltoya fii faljingol leyyi wondɗi e cobɓuli aduna on nay, ɗin ko Yaajuuja e Maajuuja en, P o mottindira ɓe fii wadugol hare. Tawa ɗuudoral maɓɓe ngal no fota e njaareendi ndin ka baharu.

⁹ Be hebbini hoore leydi ndin fow, ɓe hundi daakorde yimɓe Alla ɓen e saare ɓuraande yiɗeede nden, kono yiite iwri ka kammu, muli ɓe.

¹⁰ Onsay Ibuliisa, faljinnoodo ɓen yimɓe on, bugaa e nder ndun weendu yiite e mbollan mun, ka ngiya kullii e waditiido annabaajo on buganoo ɗon. Be lettee ɗon jemma e jalorma haa poomaa.

Fii Naawoore Sakkitorde nden

¹¹ Mi yi'i kadi jullere laamu moolanaande daneere e joodiido e mayre on. Tun kammu ngun e leydi ndin dogi mo, ɗin ronki hebude ka wona.

¹² Mi yi'i kadi mayɓe ɓen, tawi ɓen no darii yeeso nden jullere laamu, ɗun non ko gila e fandube haa e njandube. Onsay defte udditaa. Bawto ɗun, deftere goo kadi udditaa, tawi nden ko deftere ngurndan ɗan. Ben mayɓe jaawiraa kuude maɓɓe windiide ɗen e ɗen defte.

P 20:8 20.8 Ko woni «Yaajuuja e Maajuuja» e haala Yahu-udiyanke ko «Gog e Magog», e maanaa ayɓe jamaa Alla on.

¹³ Baharu on jonniti maybe wonnoobe e makko ben. Mayde nden e jahannama kadi jonniti maybe wonnoobe e mun ben, mo kala e ben jaawiraa kuude mun den.

¹⁴ Onsay mayde nden e jahannama bugaa ka weendu yiite, ko ndun weendu yiite woni mayde dimmere nden.

¹⁵ Kala mo innde mun windanooki e nder deftere ngurndan nden, bugaa ka nder weendu yiite.

21

Fii Kammu Hesu ngun e Aduna Keso on

¹ Bawto dun, mi yi'i kammu hesu e aduna keso, bay hari nguya kammu hinngu e oya aduna kid'do feyyii, tawi kadi baharu alaa.

² Onsay mi yi'i saare hormorde nden, dun ko saare Yerusalaam heyre, no iwra ka kammu ka Alla, tawi nden no pariraa wano jombajjo parirtee fii moodi mun.

³ Mi nani kadi hawa tiiduka iwrude ka jullere laamu no wi'a: «Awa jooni wonunde Alla nden no e hakkunde yimbe ben. O hodiday e mabbe, be wona jamaa makko, kanko Alla tigi o wonday e mabbe, o wona Alla mabbe. ¶

⁴ O fitta kala gongol ka gite mabbe, hara hande kadi mayde waditataa, yoometaake, fesetaake, muuseendi waditataa. Ko fii haray sifa din piiji arani fow feyyiino.»[†]

⁵ Onsay on Joodiido e nden jullere laamu wi'i: «Mid'o heydfintinde piiji din fow!» O wi'immi

kadi: «Windu, ko fii dñi daaluyeeji ko holniidi e goongaaji!»

⁶ O wi'immi fahin: «Timmii! Ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, ko min woni Fudfoode nden e Rawnoode nden. On mo no dondaa, mi okkoray mo ko o yara ka bundu ndiyan ngurndan, hara ontigi yobataa.

⁷ Ko dun wonata ndondi fooludo on. Mi wonay Alla makko, kanko o wona bidfo an.^S

⁸ Kono wadaybe hula yiltitoo ben e be gomdinaa ben e tuunube ben e ittoobe ko'e ben e jinoobe ben e mbileebe ben e rewoobe sanamu ben, e fenoobe ben fow: gebal ben ngal ko ka weendu yiite hubbundu e mbollan mun woni! Ko ndun non woni mayde dimmere nden!»

Fii Saare Yerusalaam Heyre nden

⁹ Bawto dun, godfo e ben malaa'ikaabe njeedifo, joginoobe pelette jeedifi heewufe albala'uuji jeedifi sakkitori din, ari, wi'immi: «Aru mi holle jombajjo on, dun ko sonnaajo Baalun kun.»

¹⁰ Ruuhu Allaahu on tippii e an, malaa'ikaajo on nawrimmi e hoore fello njano toowungo, o hayninimmi saare Yerusalaam hormorde nden ka iwrata ka kammu ka Alla.

¹¹ Tawi nden saare no jalbiri annoora Alla on. Jalbeendi mayre ndin no nandita e jalbeendi hayre hittunde fota, wa hayre yasbe, jalbirnde wa jaaman.

¹² Tawi tata mayre on no njandi, no toowi, hinde mari kadi dambude sappoo e difi. Malaa'ikaabe sappoo e difo no e den dambude,

^S 21:7 21.7 Zab. 89.27-28 e 2Sam. 7.14

tawi inde *bolondaaji fiɓɓe Isra'iila ben sappoo e didi no windii e majje.

¹³ E hino no dambude mayre den woniri: ko tati funnaange, tati ka nano, tati ka paamo e tati ka hirnaange.

¹⁴ Tata nden saare ko kaaye sappoo e didi didiraa, inde sappoo e didi no e hoore den kaaye. Den inde-le ko inde *sahaabaabe Baalun kun sappoo e dido.

¹⁵ Tawi on wonnoodo lan yewtude no joginoo sawru kanje fii ko o eɓbira ittiri saare nden e dambude mayre den, wondude e tata mayre on.

¹⁶ Tawi mbaaloodi nden saare ko cobbuli nay fotaydi, tawi junndi mayre on e yanji mayre on no fota. O eɓbiri saare nden ndun sawru ndu o joginoo, fun hawri embere sagara yaaduuji guluuji sappoo e didi.^t Tawi junndi mayre on e yanji mayre on e tooweendi mayre on no fota.

¹⁷ On malaa'ikaajo eɓbiri tekkeendi tata on embere sogone neddanke, fun hawri sogone teemedere e cappande nay e nay.

¹⁸ Tawi on tata ko hayre yasbe darniraa. Tawi saare nden kanun ko kanje laabirɗo wa biini.

¹⁹ Tawi didoodiiji tata nden saare no fotiniraa kala noone kaaye hittude. Didoodi araniri ndin ko yasbe, dimmiri ndin ko saafira, tammiri ndin ko kalseduwan, nayabiri ndin ko zumuruudu,

²⁰ jowabiri ndin ko sardoniiisi, jeegabiri ndin ko sardir, jeedidabiri ndin ko kirisooli, jee-tatabiri ndin ko beril, jeenayabiri ndin ko topaazi, sappabiri ndin ko kirisopaas, sappoo

^t **21:16** 21.16 Dun no hawra wa kilomeeterji 2200.

e go'abiri ndin ko hiyasinta, sappoo e didfabiri ndin ko ametiise.

²¹ Tawi dame den sappoo e didi fow ko moyyiniraade kode hittude, damal kala moyyiniraa hodere wootere. Tawi ballaŋal ngal ka saare ko ngal kanje laabirdo wa biini jalbufo.

²² Laatii mi yi'aali *rewirdu e mayre, kono tawi ko Alla Joomiraado Jom Bawgal on e *Baalun kun woni rewirdu mayre ndun.

²³ Tawi saare nden hatonjinaa e naange maa lewru ko jalbinana nde, ko fii annoora Alla on no hentini nde, awa kadi Baalun kun ko ndaygu mayre.

²⁴ Ko jalbeendi mayre on leyyi din yaarata, awa kadi lambe aduna ben addanay nde darjaaji mun din.

²⁵ Dame mayre den ombetaake e nder jallal ngal few, bay don kapun jemmataa.

²⁶ Awa kadi nde addanoyte darja e teddungal leyyi din.

²⁷ Hay fus e ko tuuni e hay gooto wadoowo ko jiddi maa fenaande naatataa don. Ko naatata don woo ko be inde mun windii ben ka nder deftere ngurndan Baalun kun.

22

Fii Maayo Ndiyan Ngurndan dan

¹ Ontuma malaa'ikaajo on hollimmi kadi maayo ndiyan ngurndan dan ka iwrata ka jullere laamu Alla e *Baalun kun, laabudan jalbiri wa jaaman,

² no ila ka hakkunde ballanjal saare nden. Leggal ngurndan d'fan no darii e cende didi maayo ngon, rimoowal bibbe laabi sappoo e didi, tette-teebe lewru bee, ngal leyyi d'fin jawndorta haako mun.

³ Haray kuddi alaa hande kadi. Jullere laamu Alla nden e Baalun kun wonoyay e nden saare. Onsay jiyaabe makko ben kurkanto mo,

⁴ be yi'a yeeso makko ngon, innde makko nden wona ka tiide mabbe.

⁵ Hara jemmataa han kadi, be hatonjintaa e ndaygu lampu maa jalbeendi naange, ko fii Alla Joomiraado on jalbinanay be. Awa be laamoyto kadi haa poomaa.

Fii Ardu Iisaa Sakkitordu ndun

⁶ O wi'immi: «Dii daaluyeeji ko holniidi e goongaaji. Joomiraado on, on Alla Jom ruuhuuji annabaabe ben, imminii malaa'ikaajo mun on fii andingol jiyaabe makko ben fii kon ko saatii arude ko booyaa.»

⁷ Iisaa wi'i: «Mido ara ko booyaa! Haray maloore wonanii ben doftotoobe dii kongudi feppinaadi wondi e ndee deftere.»

⁸ Ko min Yuuhanna nani fii dii piiji, mi yi'i di kadi. Nde mi nanunoo, mi yi'i di, mi jiccino e ley koyde on malaa'ikaajo holludo lan di fii sujjangol mo.

⁹ Kono o wi'immi: «Wota wadu d'un! Min kadi ko mi kurkodoowo e maa, kurkoda e musibbe maa annabaabe ben, e ben doftotoobe dii kongudi wondi e ndee deftere. Sujjan Alla!»

¹⁰ O wi'immi kadi: «Wota ombu notaa ndee deftere nde dii kongudi feppinaadi wondi e mun, ko fii saa'i on ko badiido.

11 Awa kadi be feewaa ben yo duumo e jokkugol angal peewal mun, be laabaa ben kadi duumoo e jokkugol angal laabal mun, feewube ben duumoo e peewal mun, laabube ben duumoo e laabal mun!»

12 Iisaa wi'i: «Midfo ara ko booyaa, mi arda e njoddi mo kala embere kuude mun.

13 Awa kadi ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, ko min woni Arano on e Sakkitoro on, ko min woni Fudfoode nden e Rawnoode nden.

14 «Maloore wonanii ben labbinbe concii mun fii hebugol gebal ka leggal ngurndan, e no be naatira ka saare, hara ko ka dambude be rewi.

15 Kono dawaadi din e mbileebe ben e jinoobe ben e ittoobe ko'e ben e rewoobe sanamu ben e kala on yidufu fenaande huutori yo wonu ka yaasi.

16 «Min Iisaa mi imminii malaa'ikaajo an on fii seeditanagol on d'ii piiji ka mofte. Min ngol Dafol e Geeyol Daawuuda, awa kadi ko min woni Jaawiire Jalboore Subaka nden.»

17 Ruuhu Allaahu on e jombajjo on wi'ii: «Aree!»

Awa, on nanudo d'un kadi yo wi'u: «Aree!»

Awa mo no dondaa yo aru, on faalaado yo yettu ndiyan ngurndan dan, hara yobaali. u

18 Awa mi fellintinani kala on nanudo d'ii kongud'i fejninaadi wondi e ndee deftere, si beyditii god'dun e majji, Alla beyditay e hoore makko d'ii albala'uuji di fii mun windii e ndee deftere.

¹⁹ Awa kadi, si godfo aru ittude godfun e dii kongudi ndee deftere fenjinannde, Alla kadi ittay gebal makko wongal ngal ka leggal ngurndan e ka saare hormorde, de fii mun windii e ndee deftere.

²⁰ On Seediido dun fow wi'i: «Ko goonga, mido ara ko booyaa.»

Aamiina!

Aree, yo Joomi amen Iisaa!

²¹ Yo moyere Iisaa Joomi on wonu e hoore fow.

**Version Pular Fuuta-Jallon
The New Testament in the Fouta-Jallon Pular
language of Guinea**

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Pular

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation, published by Pioneer Bible Translators, was published in 2011.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact wab.admin@pbt.org.

The translation was completed in collaboration with Christian Reformed World Mission.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

024b8126-79ef-5039-bc54-7d61889f8ae6